

Mottagare
Regionstyrelsen

Datum
2025-08-14

Diarienummer
DNKS250194

Yttrande på motion att öka delaktigheten vid offentlig gestaltning och inköp av konst

Driftnämnd Kultur och skola har ombetts av Regionstyrelsens arbetsutskott att yttra sig avseende inkommen motion om att öka delaktigheten vid offentlig gestaltning och inköp av konst.

Yttrande

Region Halland upphandlar konst vid ny, till- och ombyggnad till regionens sjukhus, administrativa byggnader, skolor och vårdcentraler. Lös konst, oftast i form av tavlor eller mindre skulpturer, köps även årligen in till regionens konstsamling. Syftet är att bidra till väl gestaltade livsmiljöer och ge invånarna möjlighet att möta en rik variation av konstnärliga uttryck i regionens lokaler (Hallands kulturplan 2025–2028).

Förvaltningen Kultur och skola har fått i uppdrag att, i samverkan med andra berörda delar av organisationen, ta fram en riktlinje för arbetet med offentlig konst. Beslut om riktlinjen fattas av regionstyrelsen.

En inkluderande inköpsprocess

Vid upphandling av konstnärlig gestaltning i ett byggprojekt i Region Halland sätts redan idag en samrådsgrupp samman med representanter för alla verksamheter och kompetenser som berörs. Gruppen involverar såväl konstsakkunniga och arkitekter som verksamhetsrepresentanter från berörda verksamheter, exempelvis vårdavdelningar. För specifika uppdrag kan det även vara aktuellt med referensgrupper bestående av exempelvis representanter från patientföreningar. Särskilt viktigt är att involvera barn i referensgrupper vid gestaltning av barnavdelningar och dylikt i enlighet med barnkonventionen. Syftet är att säkerställa att den konst som köps in har både hög konstnärlig kvalitet och är anpassad för det specifika sammanhanget och för de människor som påverkas av konsten.

Konstprogrammets betydelse

Ett konstprogram tas fram för att klargöra förutsättningarna för arbetet med konst i det specifika sammanhanget, ange en riktning för det konstnärliga arbetet samt föreslå möjliga platser för konst. Konstprogrammet ska även specificera ekonomiska ramar, tekniska förutsättningar, miljökrav, hållbarhet och livslängd för verket samt en tidplan.

Samrådsgruppen är med och tar fram konstprogrammet för att säkerställa att alla intressen tillvaratas.

Lagens krav för upphandling av konst

Inköp av offentlig konst ska ske enligt lagen om offentlig upphandling. Lagen kräver att alla leverantörer ska behandlas likvärdigt och att upphandlingen ska präglas av transparens och öppenhet. Vid val av anbud ska en utvärdering göras för att säkerställa bästa förhållandet mellan pris och kvalitet. Kvalitetsbedömningen kräver kompetens på området som upphandlas. Detta gör att konstskunniga behöver vara de som utvärderar den konstnärliga kvaliteten.

Armlängds avstånd

Hallands kulturstrategi fastslår i de grundläggande principerna för kulturpolitiken att:

En av kulturpolitikens viktigaste uppgifter är att värna den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde. [...] Konstens frihet och den professionella integriteten hos kulturens institutioner upprätthålls genom principen om armlängds avstånd. Det innebär att förtroendevalda utifrån sitt demokratiska uppdrag beslutar om ramar och offentliga resurser till kultur men avhåller sig från styrning som riskerar att påverka konstnärligt innehåll och kulturskapares yttrandefrihet.

Detta innebär att förtroendevalda inte är med och väljer exempelvis vilka konstverk som köps in. Principen om armlängds avstånd inom kulturområdet kan jämföras med den akademiska friheten, där det är forskarsamhället självt som ansvarar för vetenskapliga bedömningar, samt med hälso- och sjukvården, där det är den medicinska professionen – och inte den politiska nivån – som fattar beslut i enskilda frågor. Kulturstrategin antogs av ett enigt regionfullmäktige under hösten 2024.

Bedömning

Driftnämnd kultur och skola har fullt förtroende för professionens processer där representanter från exempelvis berörda verksamheter och patienter ingår. Nämnden värnar också den konstnärliga friheten och anser inte att förtroendevalda bör delta i urval av konst. Av denna anledning föreslår Driftnämnd kultur och skola Regionstyrelsen att föreslå Regionfullmäktige att avslå motionen.

Driftnämnden Kultur och Skola

Hanna Schölander
Ordförande

Karin Wettermark Jonsson
Förvaltningschef

